



UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Communicatiegrondrechten: een onderzoek naar de constitutionele bescherming van het recht op vrijheid van meningsuiting en het communicatiegeheim in de informatiesamenleving

Asscher, L.F.

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Asscher, L. F. (2002). *Communicatiegrondrechten: een onderzoek naar de constitutionele bescherming van het recht op vrijheid van meningsuiting en het communicatiegeheim in de informatiesamenleving* Amsterdam: Otto Cramwinckel

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <http://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Literatuur

Agre 1997

P.E.R.M. Agre, *Technology and privacy: the new landscape*. Cambridge Massachusetts: MIT Press, 1997.

Akamine 1999

T. Akamine, 'Proposal for a fair statutory interpretation: email stored in a service provider computer is subject to an interception under the federal wiretap act.' *Journal of Law & Policy* 1999-7, p. 519-568.

Akdeniz e.a. 2000

Y. Akdeniz, C. Walker en D. Wall (eds.), *The Internet, Law and Society*, Essex: Pearson Education Limited 2000

Alkema 1988

E.A. Alkema, 'The third Party Applicability or 'Drittwirkung' of the European Convention on Human Rights', *Protecting Human Rights: The European Dimension* (Wiarda-bundel), Keulen 1988.

Alkema 1995

E.A.A. Alkema, *De reikwijdte van fundamentele rechten*, Handelingen NJV; jrg. 125 dl. 1995-I, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1995.

Alstyne 1991

W.V.V. Alstyne, *Interpretations of the first amendment*, Durham (North Carolina), Duke University Press 1991.

Amar 1994

A.R. Amar, 'Fourth amendment first principles', *Harvard Law Review* 1994, p. 757-819.

Apt 1998

B.L. Apt, 'On the right to freedom of expression in the European Union', *Columbia Journal of European Law* 1998, p. 69-123.

Arnbak, Van Cuilenburg en Dommering 1990

J.C. Arnbak, J.J. van Cuilenburg en E.J. Dommering, *Verbinding en ontvlechting in de communicatie. Een studie naar toekomstig overheidsbeleid voor de openbare elektronische informatievoorziening*, Amsterdam: Cramwinckel 1990.

Asscher 1997

L.F. Asscher, 'E-mail een ansichtkaart?', *Mediaforum* 1997-7/8, p. 103.

Asscher 1999a

L.F. Asscher, 'Een zorg voor de nieuwe Grondwetscommissie', *Mediaforum* 1999-2, p. 41.

Asscher 1999b

L.F. Asscher, *Constitutionele convergentie van pers, omroep en telecommunicatie*, Deventer: Kluwer 1999.

Asscher 2000

L.F. Asscher, 'Trojaans hobbelpaard. Een bespreking van het rapport van de

- commissie grondrechten in het digitale tijdperk', *Mediaforum* 2000- 7/8, p. 228-233.
- Baart de la Faille 1884
C. Baart de la Faille, *Strafbare schending van geheimen*, Groningen: Huber 1884.
- Baker 1989
C.E. Baker, *Human liberty and freedom of speech*. Oxford: Oxford University Press 1989.
- Barron 1993
J.A. Barron, 'The telco, the common carrier and the first amendment - the 'dial-a-porn' precedent.' *Rutgers Computer & Technology Law Journal* 1993, p. 371-404.
- Bastian 1997
J.A. Bastian, 'Filtering the Internet in American public libraries: sliding down the slippery slope.' *First Monday* 1997-2.
- Bellekom 1995
Th.L. Bellekom, 'Racismebestrijding en vrijheid van meningsuiting in Nederland: wetgeving en jurisprudentie', in: G.A.I. Schuijt en D. Voorhoof (red.), *Vrijheid van meningsuiting, racisme en revisionisme*, Gent: Academia press 1995.
- Benjamin 1999
S.M. Benjamin, 'Stepping into the Same River Twice: Rapidly Changing Facts and the Appellate Process.' *Texas Law Review* 78-2, 1999.
- Van den Bergh 1940
G. Van den Bergh, 'De artikelen 7 en 9 van de Grondwet in het licht van de moderne techniek'. *NJB* 1940, p. 67-72.
- Berman 1995
J.W.D.J. Berman, 'Abundance and user control: renewing the democratic heart of the first amendment in the age of interactive media.', 104 *Yale L.J.* 1995, p. 1619-1637.
- Van den Beukel 1995
J. van den Beukel, *Toegang tot de televisiemarkt. Overheidsbeperkingen van de toetreding van programma-aanbieders in Nederland, Groot-Brittannië en Duitsland in het licht van het EG-recht*, Deventer: Kluwer 1995.
- Van den Beukel 1997
J. van den Beukel, 'Achterin de Telecommunicatiewet', *Mediaforum* 1997-11/12, p. 161.
- Van den Beukel en Nieuwenhuis 2000
J. van den Beukel en A.J. Nieuwenhuis, 'Pluriformiteit in het mededingingsrecht', *Mediaforum* 2000-4, p. 116-124.
- BeVier 1999
L.R. BeVier, 'The Communications Assistance for Law Enforcement Act of 1994: A Surprising Sequel to the Break Up of AT&T', *Stanford Law Review* 1999-51, p. 1049-1125
- Biesheuvel 1981
M.B.W. Biesheuvel, 'Horizontale werking van grondrechten', *NJCM-bulletin*, 6-3/4 (1981), p. 147-162.
- Biesheuvel 1986
M.B.W. Biesheuvel en J.L.M. Elders, *Burgerlijk recht en grondrechten: Preadviezen uitgebracht voor de Vereniging van Burgerlijk Recht*, Lelystad: Koninklijke Vermande 1986.

- Boukema 1966
 P.J. Boukema, *Enkele aspecten van de vrijheid van meningsuiting in de Duitse Bondsrepubliek en in Nederland*, Amsterdam: Polak en Van Genneep 1966.
- Boukema 1989
 P.J. Boukema, 'Massamedia en grondrechten', in: E.M.H. Hirsch Ballin e.a. (red.), *Massamedia en staatsrecht. De staatsrechtelijke grondslagen van het mediarecht*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1989, p. 11-28.
- Branscomb 1995
 A.W. Branscomb, 'Anonymity, autonomy, and accountability: challenges to the first amendment in cyberspace.' 104 *Yale L.J.* 1995, p. 1639-1679.
- Brenninkmeijer 1982
 A.F.M. Brenninkmeijer, 'Van drukpersvrijheid tot informatievrijheid. Grondrechten. Commentaar op hoofdstuk 1 van de herziene Grondwet', in: A. K. Koekoek. Nijmegen: Ars Aequi: 1982, p. 167-190.
- Bricker 1999
 A.E. Bricker, 'You can't always get what you want: Government's good intentions v. The first amendment's prescribed freedoms in protecting children from sexually-explicit material on the internet.' *Richmond Journal of Law and Technology* 1999, p. 1-19.
- Bulk 1998
 M. Bulk, *Rectificatie en uitingsvrijheid. Een onderzoek naar de civielrechtelijke aansprakelijkheid voor onrechtmatige uitingen*, Deventer: Kluwer 1998.
- Bulterman 2000
 M.K. Bulterman, 'Krijgt de EU een Bill of rights, of wordt het niets in Nice?', *NTER* 2000-11, p. 284-289.
- Burkens 1971
 M.C. Burkens, *Beperking van grondrechten*, Deventer: Kluwer 1971.
- Burkens/Kummeling 1993
 M.C. Burkens en H.R.B.M. Kummeling (red.), *EG en grondrechten. Gevolgen van de Europese integratie voor de nationale grondrechtenbescherming*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1993.
- Campbell 2000
 D. Campbell, *Development of surveillance technology and risk of abuse of economic information*, Luxembourg: STOA 2000.
- Clapham 1996
 P. Clapham, *Human rights in the private sphere*, Oxford: Clarendon Press 1996.
- Corstens 1995
 G.J.M. Corstens, *Het Nederlands strafprocesrecht*, Arnhem: Gouda Quint 1995.
- Craig en de Búrca 1998
 P.P. Craig en G. de Búrca, *EU law. Text, cases and materials*, Oxford, Oxford University Press, 1998.
- Craufurd Smith 1997
 R. Craufurd Smith, *Broadcasting law and fundamental rights*, Oxford: Clarendon press, 1997.
- Van Cuilenburg/Scholten/Noomen 1991
 J.J. van Cuilenburg, O. Scholten en G.W. Noomen, *Communicatie-wetenschap*, Muiderberg: Coutinho 1991.
- Dempsey 1997
 J.X. Dempsey, 'Communications privacy in the digital age: revitalizing the fe-

- deral wiretap laws to enhance technology.' *Albany Law Journal of science and Technology* 1997, p. 65-120.
- Van Dijk en Van Hoof 1998
P. van Dijk en G.J.H. van Hoof (red.), *Theory and practice of the European Convention on human rights*, Den Haag: Kluwer Law International 1998
- Diffie 1998
W.L.S. Diffie, *Privacy on the line: the politics of wiretapping and encryption*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press 1998.
- Dommering 1988
E.J. Dommering, 'Gaat de PTT volgens nieuwe wetten werken?', *Informatierecht/AMI* februari 1988, p. 3-9.
- Dommering 1990
E.J. Dommering, 'Groppera en Autronic. Maken de Zwitsers gatenkaas van de Nederlandse Mediawet?', in: P.B. Hugenholtz & Jonge Balie Congrescommissie (red.), *Recht in de kijker. Het recht en de media*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1990, 55-70.
- Dommering 1992
E.J. Dommering, 'Het verplichte vrije omroepbestel van Nederland', *Nederlands Juristenblad* 1982, p. 149-161.
- Dommering 1994
E.J. Dommering, 'Een cryptowet voor cyberspace', *de Gids*, 1994, p. 448-452.
- Dommering 1996a
E.J. Dommering, 'Internet: een juridische plaatsbepaling van een nieuw communicatieproces', *Computerrecht* 1996/6, p. 210-221.
- Dommering 1996b
E.J. Dommering, 'Vertrouwelijke communicatie', *Mediaforum* 1996-2, p. 27.
- Dommering 1997a
E.J. Dommering, 'De Nederlandse kabel: Rolwisseling of rolconflict?', *Computerrecht* 1997/3, p. 95-101.
- Dommering 1997b
E.J. Dommering, 'Geen telefoongheim op de elektronische snelweg', *Mediaforum* 1997-10, p. 142-147.
- Dommering 1998
E.J. Dommering, *De Grondwet in de informatiemaatschappij*, in: M.C. Burkens e.a. (red.), *Gelet op de Grondwet*, Deventer: Kluwer 1998, p. 110-123.
- Dommering e.a. 1999
E.J. Dommering, N.A.N.M. van Eijk, J.A.M. Nijhof e.a., *Handboek telecommunicatierecht. Inleiding tot het recht en de techniek van de telecommunicatie*, Den Haag: SDU Uitgevers 1999.
- Dommering 2000
E.J. Dommering, 'De nieuwe Nederlandse constitutie en de informatietechnologie', *Computerrecht* 2000-4, p. 177-185.
- Dommering e.a. 2000
E.J. Dommering e.a., *Informatierecht. Fundamentele rechten voor de informatiesamenleving*, Amsterdam: Cramwinckel 2000.
- Dommering (Internet en recht) 2001
E.J. Dommering, 'Een Tirolse politiemans of een Tirolse privé detective? Over het internet en het mediarecht', in: K. Byttebier, R. Felkamp, E. Janssens (red.), *Internet en recht. Internet et le droit*, Antwerpen/Apeldoorn: Maklu 2001.

- Dommering 2001
 E.J. Dommering, 'De nieuwe Brusselse Telecommunicatierichtlijnen', *Computerrecht* 2001-1, p. 4-10.
- Van Dorst 1982
 A.J.A. van Dorst, 'Het Postgeheim', in A.K. Koekoek/W. Konijnenbelt/F.C.L.M. Crijns (red.), *Grondrechten, commentaar op hoofdstuk 1 van de herziene Grondwet*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 1982, p. 279-289.
- Dreiber 2001
 B.J. Drijber, 'De richtlijn elektronische handel op de snijtafel', *SEW* 2001-4, p. 122-138
- Duijnstee 1891
 J.A.T. Duijnstee, *Schending van het brieven- en telegrammegeheim door post- en telegraafbeambten*, Den Haag: 1891.
- Dumortier 1994
 J. Dumortier, 'Regulering van cryptografie. Moet men ook het broodmes verbieden?', *Computerrecht* 1994/4 p. 150-156.
- Dworkin 1997
 R. Dworkin, *Taking rights seriously*, Cambridge (MA): Harvard University Press 1997.
- Eide 1992
 A. Eide e.a. (red.), *The Universal Declaration of Human Rights: a commentary*, Oslo: Scandinavian University press 1992
- Van Eijk 1992
 N.A.N.M. van Eijk, *Omroepvrijheid en overheidsbemoedienis. Een vergelijkende studie naar de Nederlandse, Franse en Europese regels met betrekking tot toegangscriteria en programmavoorschriften voor de omroep*, Amsterdam: Cramwinckel 1992.
- Van Eijk 1997
 N.A.N.M. van Eijk, '(G)een recht op vertrouwelijke communicatie: fax en email vogelvrij', *NJB* 1997, afl. 33, p. 1554-1555.
- Emord 1991
 J. Emord, *Freedom, technology and the First Amendment*, San Francisco: Pacific Research Institute for Public Policy 1991.
- Engel 1993
 C. Engel, *Privater Rundfunk vor der Europäischen Menschenrechtskonvention*, Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft 1993
- Freiwald 1996
 S. Freiwald, 'Uncertain privacy: communication attributes after the digital telephony act,' *69 S. Cal. L. Rev.* 1996, p. 949-1019.
- Frissen 1996
 P.H. A. Frissen, *De virtuele staat*, Schoonhoven: Academic Service 1996
- Froomkin 1999
 A.M. Froomkin, 'The constitution and encryption regulation: do we need a 'new privacy'', *New York University School of Law Journal of Legislation and Public Policy* 1999, p. 61-67.
- Geller 1995
 H. Geller, 'Turner broadcasting, the First Amendment, and the new electronic delivery systems,' *Michigan Telecommunications and Technology Law Review* 1995, p. 1-28.

Giallonardo 1995

N. Giallonardo, 'Steve Jackson v. US Secret Service: the government's unauthorized seizure of private email warrants more than the fifth circuit's slap on the wrist,' *John Marshall Journal of Computer & Information Law* 1995, p. 179-208.

Goldstein 2000

R.J. Goldstein, *Flag burning and free speech. The case of Texas v. Johnson*, Lawrence: University Press of Kansas, 2000.

Gomien/Harris/Zwaak 1996

Donna Gomien, David Harris en Leo Zwaak, '*Law and practice of the European Convention on Human Rights and the European Social Charter*', Strassbourg: Council of Europe Publishing 1996.

Greebe 1944

A. Greebe, *Transportrecht. De algemene vervoercondities en de verdere voorwaarden waarop het goederen-vervoer langs den weg geschiedt*, 's-Gravenhage: A. Jongbloed 1944.

Gross 2001

E. Gross, Legal aspects of tackling terrorism: the balance between the right of a democracy to defend itself and the protection of human rights, *UCLA Journal of international law and foreign affairs*, 2001-6, p. 91-168.

Gutwirth 1998

S. Gutwirth, *Privacyvrijheid! De vrijheid om zichzelf te zijn*, Werkdocument 64, Den Haag: Rathenau Instituut 1998.

Hammond 1995

A.S. Hammond, 'Regulating the multi-media chimera: Electronic speech rights in the United States', *Rutgers Computer & Technology Law Journal* 1995, p.1-87.

Harris/O'Boyle/Warbrick 1995

D.J. Harris, M. O'Boyle en C. Warbrick, *Law of the European Convention on Human Rights*, London: Butterworths 1995

Hartmann 1998

T.G. Hartman, *The marketplace vs. the ideas: The first amendment challenge to Internet commerce. International Telecommunication society conference, beyond convergence*, Stockholm, Zweden 1998.

Hins 1991

A.W. Hins, *Ontvangstvrijheid en buitenlandse omroep*, Deventer: Kluwer 1991.

Hins 1993

A.W. Hins, 'Uitingsvrijheid voor de Staat?!', *Mediaforum* 1993-5, p. 37.

Hins 1995

A.W. Hins, *Gedachten en gevoelens over de elektronische snelweg*, in: J.W. Kalkman, A.W. Hins en E.C.M. Jurgens, *Communicatie- en informatievrijheid in het digitale tijdperk*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1995, p. 27-57.

Hins en Nieuwenhuis 1999

A.W. Hins en A.J. Nieuwenhuis, 'Hoe baken je een grondrecht af?' *NJB* 1999, p. 1-4.

Van der Hoeven 1988

J. van der Hoeven, *De plaats van de Grondwet in het constitutionele recht*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1988.

Hofman 1988

J.A. Hofman, 'Nieuwe uitdagingen voor het briefgeheim', *TvO* nr. 18, 13 oktober 1988, p. 382-387.

- Hofman 1995
 J.A. Hofman, *Vertrouwelijke communicatie. Een rechtsvergelijkende studie over de geheimhouding van communicatie in grondrechtelijk perspectief naar internationaal, Nederlands en Duits recht*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1995.
- Holvast 1986
 J. Holvast, *Op weg naar een risicoloze maatschappij? De vrijheid van de mens in het informatie-tijdperk*, diss. Leiden, Den Haag: Academic service 1986.
- Van Hoogstraten 1992
 P. van Hoogstraten (red.), *ISDN en Privacy*, Amsterdam: Cramwinckel 1992.
- Hull 1996
 A.R. Hull, 'Comment: The digital dilemma: requiring private carrier assistance to reach out and tap someone in the information age - an analysis of the digital telephony act', *Santa Clara Law Review* 1996, p. 117-158.
- Hijmans 1999
 H. Hijmans, 'Europese rechtsontwikkeling rond de elektronische snelweg', *NTFR* 1999-5, p. 117-122.
- Jacobs en White 1996
 F.G. Jacobs en R.C.A. White, *The European Convention on Human Rights*, Oxford: Clarendon press 1996
- Janis, Kay en Bradley 2000
 M.W. Janis, R.S. Kay en A.W. Bradley, *European Human Rights Law. Text and materials*, Oxford: Oxford University Press 2000.
- Janssens 1998
 A.L.J.M. Janssens, *Strafbare belediging*, Amsterdam: Thela Thesis 1998.
- Jackson 1999
 D.W. Jackson, 'Protection of privacy in the search and seizure of email: Is the United States doomed to an Orwellian future?', *Temple Environmental Law & Technology Journal* 1999, p. 97-120.
- Jurgens 1995
 E.C.M. Jurgens, 'Biedt onze staatsrechtbeoefening een grondslag voor het bepalen van het publieke domein bij de informatievoorziening?', in: J.W. Kalkman, A.W. Hins en E.C.M. Jurgens, *Communicatie- en informatievrijheid in het digitale tijdperk*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1995, p. 59-79.
- Kabel 1981
 J.J.C. Kabel, *Uitingsvrijheid en absolute beperkingen op handelsreclame*, Deventer: Kluwer, 1981.
- Kahin en Nesson 1997
 B. Kahin en C. R. Nesson, *Borders in cyberspace: information policy and the global information infrastructure*, Cambridge, Mass.: MIT Press 1997.
- Kalkman 1995
 J.W. Kalkman, "Conquest of paradise". Multimediale ontwikkelingen en perspectieven', in: J.W. Kalkman, A.W. Hins en E.C.M. Jurgens, *Communicatie- en informatievrijheid in het digitale tijdperk*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1995, p. 1-25.
- Kapteyn/VerLoren van Themaat 1998
 P.J.G. Kapteyn en P. VerLoren van Themaat, *Introduction to the Law of the European Communities*, Londen/Den Haag/Boston: Kluwer Law International 1998.
- Kaspersen/Hofman/Verbeek 1999
 R. Kaspersen, A. Hofman en J. Verbeek, 'Vertrouwelijkheid van email', Deventer: Kluwer 1999.

Kearns 1999

T. Kearns, 'Note: technology and the right to privacy: the convergence of surveillance and information privacy concerns', *William & Mary Bill of Rights Journal* 1999, p. 975-1011.

Kemme 1997

G.J. Kemme, 'Overheid en communicatie; convergentie van bemoeizucht en onthouding', in: R. van den Hoven van Genderen, A.T. Ottow & C. Stuurman (red.), *Convergentie in telecom- en mediasector. Recht op informatie in elke vorm*, Alphen aan den Rijn/Diegem: Samsom BedrijfsInformatie 1997, p. 13-25.

Kistenkas 1989

F.H. Kistenkas, *Vrije straatcommunicatie. De rol van de locale overheid bij de regulering van de uitingvrijheid in rechtsvergelijkend perspectief*, Arnhem/Deventer: Gouda Quint bv/Kluwer 1989.

Koekkoek 1982

A.K. Koekkoek (red.), *Grondrechten. Commentaar op hoofdstuk 1 van de herziene Grondwet* (Jeukens Bundel), Nijmegen: Ars Aequi Libri 1982.

Koekkoek e.a. 1999

A.K. Koekkoek e.a., *Vergelijking van grondrechten inzake informatie en privacy. Een oriënterend onderzoek*, Tilburg: Katholieke Universiteit Brabant 1999.

Koers 1995

A.W. Koers, *Rechten en plichten van het individu op de elektronische snelweg*, Amsterdam: Cramwinckel 1995.

Koers 1998

A.W. Koers, *Internet in kort bestek: van technisch tot sociaal systeem*, Handelingen NJV; jrg. 128 dl. 1998-1, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1998.

Kokkini-Iatridou e.a. 1988

D. Kokkini-Iatridou e.a., *Een inleiding tot het rechtsvergelijkende onderzoek*, Deventer: Kluwer 1988.

Korthals Altes 1992

W.F. Korthals Altes (red.), *Information law towards the 21st century*, Deventer/oston: Kluwer law and taxation publishers 1992.

Kortmann 1987

C.A.J.M. Kortmann, *De Grondwetsherzieningen 1983 en 1987*, Deventer: Kluwer 1987.

Kortmann 1999

C.A.J.M. Kortmann, 'Een beetje wel, maar verder niet', *AAe* 1999-4, p. 236-238.

Kortmann 2001

C.A.J.M. Kortmann, *Constitutioneel recht*, Deventer: Kluwer 2001.

Krattenmaker 1995

T.G.P. Krattenmaker, 'Converging First Amendment Principles for converging communications media,' *Yale Law Journal* 1995, p. 1719-1741.

Kuitenbrouwer 1992

F. Kuitenbrouwer, *Het recht om met rust gelaten te worden. Over privacy*, Amsterdam: Balans 1991.

Laba 1996

J.T. Laba, 'If You Can't Stand the Heat, Get Out of the Drug Business: Thermal Imagers, Emerging Technologies, and the Fourth Amendment', *California Law Review* 1996, p. 1437-1486.

- Lawson/Schermers 1997
 R.A. Lawson en H.G. Schermers, *Leading cases of the European Court of Human Rights*, Nijmegen: Ars Aequi Libri e.a. 1997.
- Lawson 1999
 R.A. Lawson, *Het EVRM en de Europese Gemeenschappen. Bouwstenen voor een aansprakelijkheidsregime voor het optreden van internationale organisaties*, Deventer: Kluwer 1999.
- Leib 1997
 M.S. Leib, 'E-mail and the wiretap laws: Why congress should add electronic communication to title III's statutory exclusionary rule and expressly reject a 'good faith' exception', *Harvard Journal on Legislation* 1997, p. 393-406.
- Lessig 1996
 L. Lessig, 'Reading the constitution in cyberspace.' *Emory Law Journal* 1996- 3, p. 869-909.
- Lessig 1999
 L. Lessig, *Code and other laws of Cyberspace*, New York: Basic Books 1999
- Levy 1999
 L.W. Levy, *Origins of the bill of rights*, New Haven/London: Yale University Press 1999.
- Lively 1991
 D.E. Lively, *Modern Communications Law*, Westport (CT): Greenwood Publishing, 1991.
- Lively 1994
 D.E. Lively, 'The Information Superhighway. A First Amendment Roadmap', *Boston College Law Review* 1994, p. 1067-1101.
- Mac Gillavry 2001
 E.C. Mac Gillavry, 'De voorstellen van de Commissie-Mevis: dwangmiddelen voor de informatie-maatschappij', *NJB* 2001-30, p. 1411-1419.
- Van Manen 1986
 W.C. van Manen, 'Recht en boete. De afdeling rechtspraak en de reclame-boetes van minister Brinkman', *Informatierecht/AMI* 1986, p. 67-72.
- Marx en Smith 1995
 L. Marx en M.R. Smith, *Does technology drive history?*, Cambridge (MA): MIT Press, 1995.
- Van Meerten 1976
 M.B. van Meerten, 'Het brief-, telegraaf- en telefoongeheim', *Intermediair* 23 juli 1976, p. 23-27.
- Mefford 1997
 A. Mefford, 'Lex informatica: foundations of law on the Internet', *Indiana Journal of global legal studies* 1997, p. 211-236.
- De Meij 1985
 J.M. de Meij, 'De nieuwe media en artikel 7 van de Grondwet', *Auteursrecht/AMR* 1986, p. 99-104.
- De Meij 1995
 J.M. de Meij, *De beperkte waarde van artikel 7 Grondwet* in: J.B.M. ten Berge e.a. (red.), *De Grondwet als onderwerp van aanhoudende zorg* (Burkens bundel), Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1995, p. 111-125.
- De Meij e.a. 2000
 J.M. de Meij e.a., *Uitingsvrijheid. De vrije informatiestroom in grondwettelijk per-*

- spectief*, Amsterdam: Cramwinckel 2000.
- De Meij 2001
 J.M. de Meij, 'Grondrechten in het digitale tijdperk. Van drukpersvrijheid en briefgeheim naar communicatievrijheid en communicatiegeheim', *NJCM-Bulletin* 2001-3, p. 274-294.
- Meuwissen 1984
 D.H.M. Meuwissen, *Grondrechten*, Utrecht: Spectrum 1984, p. 178-179.
- Meyer 1988
 F.J. Meyer, 'Don't touch that dial: radio listening under the electronic communications privacy act of 1986', *New York University Law Review* 1988-63, p. 416-448.
- Miller 1999
 H.L. Miller, 'Strike two: An analysis of the child online protection act's constitutional failures.', *Federal Communications Law Journal* 1999, p. 155-181.
- Moglen 1997
 E. Moglen, 'The invisible barbecue', *Columbia Law Review* 1997, p. 945-954.
- Morgan 1999
 C. Morgan, 'Employer monitoring of employee electronic mail and Internet use.' *McGill Law Journal* 1999, p. 849-904.
- Myjer 1989
 E. Myjer, 'Over de tap', *NJCM-Bulletin* 14-5-1989, p. 526-551.
- Nieuwenhuis 1991
 A.J. Nieuwenhuis, *Persvrijheid en persbeleid. Een onderzoek naar de verhouding tussen het recht op persvrijheid en overheidsmaatregelen tegen persconcentratie*, Amsterdam: Cramwinckel 1991.
- Nieuwenhuis 1995
 A.J. Nieuwenhuis, *De ruimte voor racistische uitlatingen in de Verenigde Staten en Groot-Brittannië*, in: G.A.I. Schuijt en D. Voorhoof (red.), *Vrijheid van meningsuiting, racisme en revisionisme*, Gent: Academia press 1995.
- Nieuwenhuis 1997
 A.J. Nieuwenhuis, *Over de grens van de uitingsvrijheid. Een rechtsvergelijkende analyse van de regelgeving ten aanzien van pornografie en racistische uitlatingen*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 1997.
- Nieuwenhuis 1998
 A.J. Nieuwenhuis, 'Vertrouwde en virtuele bescherming', *NJCM-Bulletin* 4, 1998, p. 423-437.
- Nieuwenhuis 2001
 A.J. Nieuwenhuis, *Tussen privacy en persoonlijkheidsrecht*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2001.
- Nouwt e.a. 2000
 S. Nouwt e.a., 'Grondrechten in het digitale tijdperk. Een reactie op het rapport.', *NJB* 2000, p. 1321-1327.
- Ogus 1994
 A.I. Ogus, *Regulation: Legal form and economic theory*, Oxford: Clarendon Press 1994.
- Ollila 2001
 R. Ollila, *Freedom of speech and protection of privacy in convergence of electronic communications*, Oulu: Lapland University Press 2001.

Peters 1981

J.A. Peters, *Het primaat van de vrijheid van meningsuiting. Vergelijkende aspecten Nederland-Amerika*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 1981.

Van der Pot/Donner/Prakke e.a. 1995

L. Prakke, J.L. de Reede & G.J.M. van Wissen, *Van der Pot-Donner. Handboek van het Nederlandse staatsrecht*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1995.

Posner 1978

R.A. Posner, 'The right of privacy,' *Gorgia Law Review* 1978, p. 393-422.

Prins 1998

J.E.J. Prins, 'Wet bescherming persoonsgegevens. Agenda voor een discussie', in M. Bauman (red.), *Privacy geregistreerd. Visies op de maatschappelijke betekenis van privacy*, Den Haag: Rathenau Instituut 1998.

Probst 1996

P.M. Probst, *Art. 10 EMRK-Bedeutung für den Rundfunk in Europa*, Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft 1996.

Proeve 1966

Ministerie van Binnenlandse Zaken, *Proeve van een nieuwe grondwet*, 's-Gravenhage: Staatsuitgeverij 1966.

Pronk/Schuijt 1992

T. Pronk en G.A.I. Schuijt (red.), *Hoe vrij is kunst? Onderdrukking, censuur en andere beperkingen aan de vrijheid van expressie*, Amsterdam: Cramwinckel 1992.

Rapport Franken 2000

Rapport Commissie 'grondrechten in het digitale tijdperk', Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken 2000.

Reidenberg 1996

J.R. Reidenberg, 'Governing networks and rulemaking in cyberspace,' *Emory Law Journal* 1996, p. 912-927.

Reidenberg 1998

J.R. Reidenberg, 'Lex Informatica: The formulation of Information policy rules through technology,' *Texas Law Review* 1998-76, p. 553-593.

Reilly 1999

R.A. Reilly, 'Conceptual foundations of privacy: Looking backward before stepping forward,' *Richmond Journal of law & Technology* 1999-6, p. 6-29.

De Roos 1996

Th. A. de Roos, 'De zaken Salverda en De Vries: principiële uitspraken over informatie-heling', *Mediaforum* 1996-2, p. 24-25.

De Roos, Schuijt & Wissink 1996

Theo de Roos, Gerard Schuijt en Louisa Wissink, *Smaad laster, discriminatie en porno op het Internet*, in: ITeR-publicaties 3, Alphen aan den Rijn/Diegem: Samsom Bedrijfsinformatie 1996.

Ross 1998

S.D. Ross, 'First Amendment trump?: The uncertain conditionalization of structural regulation separating telephone and video,' *Federal Communications Law Journal* 1998-50, p. 281-308.

Rotunda & Nowak 1992

R. Rotunda en J. Nowak, *Treatise on Constitutional Law*, St Paul: West Publishing 1992.

Rotunda & Nowak 1999

R. Rotunda en J. Nowak, *Treatise on Constitutional Law*, St Paul: West Publishing 1999.

- Ruiz 1997
B.R. Ruiz, *Privacy in telecommunications. A European and an American approach*, The Hague/London/Boston: Kluwer Law International 1997.
- Schneider 1979
M. Schneider en J. Hemels, *De Nederlandse krant 1618-1978. Van 'nieuwstydigheid' tot dagblad*, Baarn: Het wereldvenster 1979.
- Sajo 1996
A. Sajo, *Rights of access to the media*, The Hague/London/Boston: Kluwer Law International 1996.
- Sanders 1999
J. Sanders, 'The regulation of indecent material accessible to children on the internet: is it really allright to yell fire in a crowded chatroom?' *The Catholic Lawyer* 1999, p. 125-151.
- Schauer 1982
F. Schauer, *Free speech: a philosophical enquiry*, Cambridge: Cambridge University Press 1982.
- Schokkenbroek 1996
J.G.C. Schokkenbroek, *Toetsing aan de vrijheidsrechten van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1996
- Schmidt en Wierda 2000
A.H.J. Schmidt en G.C.Th. Wierda, 'Communicatierechten in de Grondwet, *RM Themis* 2000, p: 323-334.
- Schokkenbroek 1996
J.G.C. Schokkenbroek, *Toetsing aan de vrijheidsrechten van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens. Een onderzoek naar de toetsing aan de beperkingsclausules bij de Europese vrijheidsrechten in de Europese en in de Nederlandse rechtspraak*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1996.
- Schuijt 1987
G.A.I. Schuijt, *Werkers van het woord. Media en arbeidsverhoudingen in de journalistiek*, Deventer: Kluwer 1987.
- Schuijt 1993
G.A.I. Schuijt, *Publieke omroep, hoezo publiek?*, Deventer: Kluwer 1993.
- Shapiro 1999
A.L. Shapiro, *The control revolution*, New York: Public Affairs 1999
- Semitsu 2000
J.P. Semitsu, 'Burning cyberbooks in public libraries: Internet filtering software vs. the First Amendment,' *Stanford Law Review* 2000, p. 509-545.
- Shiffrin 1993
S.H. Shiffrin, *The First Amendment, Democracy, and Romance*, Princeton, New Jersey: Princeton University Press 1993 (herdruk van boek uit 1943).
- Simmons 1978
S.J. Simmons, *The fairness doctrine and the media*, Berkely: University of California Press 1978.
- Singh 1999
S. Singh, *The code book, the secret history of codes and code breaking*, Fourth Estate 1999.
- Slevin 2000
J. Slevin, *The Internet and society*, Oxford, Polity Press 2000.

- Slitt 1998
 A.J. Slitt, 'The anonymous publisher: Defamation on the Internet after *Reno v. ACLU* and *Zeran v. AOL*,' *Connecticut Law Review* 1998-31, p. 389-421.
- Smit en van Oost 1999
 W.A. Smit en E.C.J. van Oost, *De wederzijdse beïnvloeding van technologie en maatschappij*, Bussum: Coutinho 1999
- Smith 1997
 R.C. Smith, *Broadcasting law and fundamental rights*, Oxford: Clarendon Press 1997
- Smolla 1992
 R.A. Smolla, *Free speech in an open society*, New York: Knopf 1992.
- Sobel 2000
 D.L. Sobel, 'The process that 'John Doe' is due: Addressing the legal challenge to internet anonymity', *Virginia Journal of Law and Technology* 2000, p. 3-15.
- De Sola Pool 1983
 I. De Sola Pool, *Technologies of freedom*, Cambridge (MA): Harvard University Press, 1983.
- Spencer 1998
 M.H. Spencer, 'Anonymous internet communication and the first amendment: A crack in the dam of national sovereignty.' *Virginia Journal of Law and Technology*, 1998, p. 1-16.
- Sporn 2000
 S. Sporn, 'Das Grundrecht der Meinungs- und Informationsfreiheit in einer Europäischen Grundrechtscharta', *ZUM* 2000-7, p. 537-544.
- Sprey 1988
 J. Sprey, 'De databank en artikel 7 Grondwet', *Informatierecht/AMI* 1988, p. 71-74.
- Staal 1995
 C.J. Staal, *De vaststelling van de reikwijdte van de rechten van de mens*, diss., Nijmegen: Ars Aequi Libri 1995.
- Standage 1998
 Tom Standage, *The Victorian Internet: the remarkable story of the telegraph and the nineteenth century's online pioneers*, New York: Walker and company 1998.
- Stein 1998
 B.J. Stein, 'Why wait? A discussion of analogy and judicial standards for the internet in light of the supreme court's *Reno v. ACLU* opinion,' *42 St. Louis Law Journal* 1998-42, p. 1471-1497.
- Stewart 1975
 J. Stewart, J., 'Or of the press.' *Hastings Law Journal* 1975, p. 631-634.
- Stock 2000
 M. Stock, 'Eine Grundrechtcharta für die Europäische Union: Wie sollte die Medienfreiheit darin aufgestaltet werden?', *ZUM* 2000, p. 533-537.
- Tammes 1949
 A.J.P. Tammes, *Is het gewenst wijziging te brengen in de bestaande bepalingen in Grondwet en wet betreffende de vrijheid van meningsuiting door middel van drukpers, toneel film en radio. enzo ja, in welke zin*, Preadvies NJV, Handel. NJV 1949, dl. 1 Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1949.
- Taverniers 1996
 P. Tavernier, *Quelle Europe pour les droits de l'homme?*, Bruxelles: Bruylant 1996.

- Tribe 2000
L.H. Tribe, *American Constitutional Law*, New York : Foundation Press 2000.
- Uyttendaele/Dumortier 1998
C. Uyttendaele en J. Dumortier, 'Free speech on the information superhighway : European perspectives', *John Marshall Journal of Computer and Information Law*, 1998, p.
- Uyttendaele 2002
C. Uyttendaele, *Openbare informatie : het juridisch statuut in een convergerende mediaomgeving*, Antwerpen: Maklu 2002.
- Vashee 1999
D.S. Vashee, 'ACLU v Reno: Congress places speed bumps on the information superhighway', *Richmond Journal of Law and Technology* 1999-VI, p. 1-24.
- Velaers 1991
J. Velaers, *De beperkingen van de vrijheid van meningsuiting*, Antwerpen/Apeldoorn: Maklu Uitgevers 1991.
- Verberne 2000
M.L. Verberne, *Verdeling van het spectrum*, Deventer: Kluwer 2000.
- Verdeelde frequenties veranderde omroep 1992
Advies van de commissie toewijzing etherfrequenties, *Verdeelde frequenties veranderde omroep*, Rijswijk: Ministerie van Welzijn Volksgezondheid en Cultuur, 1992.
- Verhey 1992
L.F.M. Verhey, *Horizontale werking van grondrechten, in het bijzonder van het recht op privacy*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1992.
- Verhulp 1999
E. Verhulp, *Grondrechten in het arbeidsrecht*, in: *Reeks Vereniging voor Arbeidsrecht*, nr. 28, Deventer: Kluwer 1999.
- Vernieuwend Persbeleid 1997
Vernieuwend persbeleid. Hoe persverscheidenheid als beleidsdoelstelling nieuwe inhoud kan worden gegeven. Een beleidsessay van het Bedrijfsfonds voor de Pers over toegang tot een vrije en pluriforme pers, Bedrijfsfonds voor de Pers, Amsterdam: Cramwinckel 1997.
- Vlemminx 1998
F. Vlemminx, *Een nieuw profiel van de grondrechten. Een analyse van de prestatieplichten ingevolge klassieke en sociale grondrechten*, Deventer: W.E.J. Tjeenk Willink 1998.
- vmc Studiecommissie 1999
vmc Studiecommissie, 'Preadvies over de wijziging van de artikelen 7 en 13 van de Grondwet', *Mediaforum* 1999-II/12, p. i-viii.
- Voorhoof 1994
D. Voorhoof, 'De vrijheid van expressie en informatie en de rechtspraak van de ECRM en het EHRM betreffende artikel 10 EVRM (1958-1994)', *Mediaforum* 1994-II/12, p. 116-124.
- Voorhoof 1995
D. Voorhoof, 'Het Europese First Amendment. De vrijheid van expressie en informatie en de rechtspraak van het EHRM betreffende artikel 10 EVRM (1994-1995)', *Mediaforum* 1995-II/12, p. 128-137.
- Voorhoof 1999
D. Voorhoof, 'Het Europese First Amendment. De Straatsburgse jurisprudentie

- over art. 10 EVRM (1996-juli 1999), *Mediaforum* 1999-10, p. 264-271 en *Mediaforum* 1999-11/12, p. 304-313.
- Voorhoof (Internet en recht) 2001
- D. Voorhoof, 'Uitingsvrijheid en vrijheid van informatie via internet', in: K. Byt-tebier, R. Feltkamp, E. Janssens (red.), *Internet en recht. Internet et le droit*, Antwerpen/Apeldoorn: Maklu 2001.
- Vroom-Cramer
- B.M. Vroom-Cramer, *Productinformatie over levensmiddelen. Etiketteringsvraagstukken naar Europees en Nederlands recht*, Lelystad: Koninklijke Vermande 1998.
- Warren/Brandeis 1890
- S.D. Warren en L.D. Brandeis, 'The right to privacy', *Harvard Law Review* 1890, p. 193 e.v. integraal te vinden op: http://www.lawrence.edu/fac/boardmaw/Privacy_brand_warr2.html.
- Winston 2000
- B. Winston, *Media technology and society. A history: from the telegraph to the internet*, London/New York: Routledge 2000.
- De Winter 2001
- R.E. de Winter, 'Vernieuwde grondrechten', *NJB* 2001-7, p. 297-299.
- Wissink 1996
- L.M. Wissink, 'De Amerikaanse Communications Decency Act in strijd met de uitingsvrijheid', *Mediaforum* 1996-1, 102-104.
- Wood 1998
- D.D. Wood, 'The emerging of cellular and cordless telephones and the resulting effect on the tension between privacy and wiretapping' *Gonzaga Law review* 1998, p. 377-393.
- Yin 1993
- T. Yin, 'Post-modern printing presses: extending freedom of press to protect electronic information services', *High Technology Law Journal* 1993, p. 311-350.
- Yourow 1996
- H.C. Yourow, *The margin of appreciation doctrine in the dynamics of european human rights jurisprudence*, Den Haag/Boston/Londen: Kluwer Law International 1996.
- N.S. Zeppos 1992
- N.S. Zeppos, 'The uses of authority in statutory interpretation: an empirical analysis.' *Texas Law Review* 1992, p. 1073-1123.
- J.W. de Zwaan 1998
- J.W. de Zwaan, 'Het Verdrag van Amsterdam, een overzicht', *NTER* 1998-1/2, p. 30-40.